

LASSEN RICARD

Amaliegade 31
DK-1256 København K
Tel +45 33 32 20 12
Fax +45 33 32 24 74
Mail lrlaw@lrlaw.dk
www.lassenricard.dk
Advokataktieselskab
Cvr 16725641

HØRINGSSVAR TIL MILJØCENTER ODENSE

fra

FORENINGEN MOD DEN LUFTBÅRNE VESTJYSKE HØJSPÆN-
DINGSMOTORVEJ (WWW.VESTJYSKEKABLER.DK)

på såvel VVM-vurdering af virkning på miljøet samt på forslag til tillæg nr. 2 til
regionplan 2016 for Ribe Amt.

DISPOSITION:

<u>Nr.:</u>	<u>Beskrivelse:</u>	<u>Side:</u>
1	Foreningen	04 - 05
2	Foreningens påstande	05 - 05
3	Sammenfatning af den følgende redegørelse	05 - 05
3.1	Jordkabler nødvendigt og muligt	05 - 05
3.1.1	Store skadevirkninger ved luftføring	05 - 06
3.1.2	Muligt i jordkabler	06 - 06
3.1.3	Evt. omkostningsforskel kan ikke mærkes af forbrugerne	06 - 06
3.1.4	Mulighed for direkte jordkabelforbindelse	06 - 06
3.2	Øvrige forhold	06 - 06
3.2.1	Overvejelse om en jysk højspændingsmotorvej	06 - 07
3.2.1.1	Denne høring angår kun ilandføring fra Horns Rev	07 - 07
3.2.1.2	Evt. behov for 400 KV kan opfyldes ved jordkabler	07 - 07
3.2.2	Naturgenopretningsprojekt	07 - 07
3.2.3	Forældede principper	07 - 08
3.2.4	Energinet.dk har allerede bundet sig	08 - 09
3.2.5	Master og luftledninger måtte fjernes, og energitransporten lægges i jorden om kort tid	09 - 09
3.2.6	Fremmer ikke vindmølleindustrien	09 - 09
3.3	Formelt	09 - 09
4	Virkning af master og luftledninger	10 - 10
4.1	Ødelæggelse af miljø- og naturværdier	10 - 11
4.2	Risiko for kræft	11 - 11
4.3	Tvangsflytning af beboere	11 - 11
4.4	Ikke fremtidssikret	11 - 12
4.5	Hæmsko for nye vindmølleparker	12 - 12
4.6	Master og luftledninger ikke til gavn for erhvervslivet	12 - 12
4.7	Skævvridning af Danmark	12 - 13
4.8	Konklusion	13 - 13
5	Energinet.dk's begrundelse for højspændingsmaster og luftledninger er ikke holdbar	13 - 13
5.1	Baseret på gamle og forældede principper	13 - 16

5.2	Energimyndighederne har anført, at det er umuligt at anvende 400 KV jordkabler	16 - 17
5.3	Energimyndighederne begrundet desuden master og luftledninger med, at det er for dyrt at kabellægge	18 - 18
5.4	Direkte linjeføring Horns Rev - Endrup	18 - 18
5.5	Konklusion	18 - 18
6	Formelt	18 - 18
6.1	VVM-redegørelsen opfylder indholdsmæssigt ikke lovkravene	18 - 22
6.2	Ikke noget forslag fra Amtsrådet og derfor ikke en lovlig høring	22 - 23
6.3	Ekspropriationsbetingelserne er ikke opfyldt	23 - 23
7	Demokratiets spilleregler ikke fulgt	23 - 27
8	Bilag	27 - 27

1 FORENINGEN.

Dette høringssvar afgiver jeg som advokat for Foreningen mod den Luftbårne Vestjyske Højspændingsmotorvej (herefter "Foreningen").

Foreningen er etableret af borgere i Varde kommune for på strækningen mellem Endrup og Galtho (25 km) at få ændret Energinet.dk's planer om at opføre 42 m høje Donaumaster med luftledninger, så strømføringen i stedet bliver lagt i jordkabler.

Borgerne føler, at energimyndighederne, d.v.s. Energinet.dk, Energistyrelsen og energiministeren, ønsker at gennemføre disse enorme højspændingsmaster og ikke vil lytte til de mange saglige argumenter, der fremføres for anvendelse af jordkabler.

Foreningen har støtte fra de lokale politikere og myndigheder. Ribe Amt har således i brevet af 5. december 2006 (bilag 1), hvor amtet sendte VVM-redegørelse og regionplanforslag til berørte lodsejere, anført følgende:

"I forbindelse med den kommende høring tilkendes fra Amtsrådet:

At Amtsrådet ikke ved offentliggørelsen har taget stilling til projektet, men lægger vægt på, at der gennem den offentlige høring sker en belysning og vurdering af projektet.

At Amtsrådet er betænkelig ved luftledningen mellem Endrup og Galtho og ønsker, at der gøres overvejelser om mulighederne for en kabellægning.

At Amtsrådet lægger vægt på, at der snarest skabes en afklaring for de berørte lodsejere, idet projektet i videst muligt omfang tilpasses de ændringsønsker, som der måtte fremkomme under høringen."

Heraf fremgår, at Amtsrådet ikke formelt har vedtaget noget forslag, og at Amtsrådet nærmest tager afstand fra projektet, da Amtsrådet giver udtryk for betænkelighed.

Der vedlægges også referat af Amtsrådsmødet den 15/11-06 (bilag 2), hvoraf Amtsrådets modvilje mod Energinet.dk's forslag er beskrevet.

Også pressen støtter foreningens formål. Som eksempel vedlægges leder af 23. januar 2007 i Jydske Vestkysten (bilag 3).

For at opfylde pressens krav på at blive holdt orienteret udsendes samtidig med dette høringssvar vedlagte pressemeddelelse (bilag 4).

2 FORENINGENS PÅSTANDE.

På Foreningens vegne nedlægger jeg følgende påstande:

- 2.1 Det højspændingsnet på 25 km fra Endrup til Galtho, der er omtalt i VVM-redegørelsen og regionplanforslaget, skal fremføres via jordkabler.
- 2.2 Der kan ikke på det foreliggende grundlag gives VVM-godkendelse, og der kan ikke vedtages tillæg til regionplanen eller kommuneplaner, for så vidt angår ledningsføringen mellem Endrup og Galtho, af følgende grunde:
 - 2.2.1 Amtsrådet har ikke vedtaget noget forslag til tillæg til regionplanen.
 - 2.2.2 VVM-redegørelsen opfylder ikke basale og væsentlige lovkrav til VVM-redegørelser.
- 2.3 Der vil ikke kunne gennemføres de nødvendige ekspropriationer til mastene og ledningerne, idet betingelserne for ekspropriation ikke vil være opfyldt.

3 SAMMENFATNING AF DEN FØLGENDE REDEGØRELSE.

Det i redegørelsen senere nævnte kan sammenfattes som følger:

- 3.1 Jordkabler nødvendigt og muligt.

3.1.1 Store skadevirkninger ved luftføring.

Højspændingsmaster på 42 m's højde og med tilhørende luftledninger vil medføre et alvorligt indgreb i naturen. Det er til stor skade for hele befolkningens naturoplevelse, det er ødelæggende for de beboere, der bliver direkte ramt, og det indebærer risici for sundheden.

3.1.2 Muligt i jordkabler.

Strækningen mellem Endrup og Galtho udgør 25 km. Energifremføringen kan ske i jordkabel både med henblik på 150 KV og 400 KV. Herved undgås de nævnte gener. Der er nedlagt jordkabler til 400 KV for lignende afstande på Sjælland og i udlandet.

3.1.3 Evt. omkostningsforskel kan ikke mærkes af forbrugerne.

Forskellen i omkostninger på jordkabel og luftkabel er relativt lille i forhold til de investeringer, der ellers skal foretages, og i forhold til værdien af den energi, der skal transporteres. Forbrugerne vil ikke kunne mærke en eventuel omkostningsforskel.

3.1.4 Mulighed for direkte jordkabelforbindelse.

Som et alternativ eller en såkaldt 0-løsning til sikring af ilandføring fra Horns Rev 2 er der mulighed for et direkte jordkabel fra Horns Rev til Endrup. Det er både billigere og hurtigere at udføre.

3.2 Øvrige forhold.

Det under 1. anførte er tilstrækkeligt til, at der må anvendes jordkabler på denne strækning.

For fuldstændighedens skyld nævnes yderligere følgende forhold:

3.2.1 Overvejelser om en jysk højspændingsmotorvej.

For Horns Rev 2-projektet er det alene nødvendigt med et 150 KV kabel.

Det er imidlertid Energinet.dk's hensigt med dette projekt også at igangsætte 1. etape af en ny 400 KV-forbindelse fra Endrup til Idonlund ved Holstebro. Dette er sidste etape af en langsigtet plan for det overordnede 400 KV-net i Jylland. Ifølge Energinet.dk vil behovet for denne nye 400 KV-ring være begrundet i øget transit mellem Norge og Tyskland og en kommende voldsom udbygning af vindmølleproduktionen i Nordsøen.

Hertil skal bemærkes følgende:

3.2.1.1 Denne høring angår kun ilandføring fra Horns Rev 2.

Det er alene ilandføringsprojektets mindre afstand fra Horns Rev 2, der skal besluttes nu, og som er lagt ud til høring. Til dette projekt er det ikke nødvendigt med 400 KV-kabler. Man kan nøjes med 150 KV-kabler, som man gør det på den første strækning af ilandføringen. Her anvendes i øvrigt jordkabler.

3.2.1.2 Evt. behov for 400 KV kan opfyldes ved jordkabler.

Der kan lægges kabler på 400 KV på strækningen Endrup/Galtho, og Energinet.dk's tilkendegivne ønske om fremtiden kan derfor opfyldes.

Der er også mulighed for nu at lægge et 400 KV-kabel, som man anvender til 150 KV, indtil det måtte vise sig, at der var behov for 400 KV.

3.2.2 Naturgenopretningsprojekt:

Varde og Holme Ådale, som den 25 km's Galtho/Endrup ledningsføring går igennem, er omfattet af et naturgenopretningsprojekt bl.a. med støtte fra EU på over 100 mio. kr. Det ville være grotesk, hvis det offentlige med den ene hånd genopretter naturen samtidig med, at de med den anden hånd ødelægger den gennem 42 m høje Donaumaster med ledninger.

3.2.3 Forældede principper.

Energinet.dk's plan er grundlæggende baseret på principper fra 1995 og dermed på den daværende teknologi. Der er tale om principper for valget mellem luftledninger og kabellægning af højspændingsanlæg udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat i 1993 af miljøministeren. Arbejdsgruppens notat er fra 1995. Det er nu 12 år siden, og disse principper er forældede, ikke mindst på omkostningssiden, hvor man dengang regnede med, at jordkabler ville være 20 gange dyrere end luftledninger.

Disse principper har ikke ændret sig ved et revideret notat fra Energistyrelsen i 2006, selv om man i dag regner med, at jordkabler kun er 3-6 gange dyrere.

Hertil kommer, at samfundsværdierne har ændret sig væsentligt i løbet af denne periode, ikke mindst i den sidste tid, i retning af at prioritere hensynet til miljøet højere. Også af den grund er principperne fra 1995, der er baseret på datidens prioriteringer, forældede.

Der blæser simpelthen nye politiske vinde i dag både i befolkningen, hos lokalpolitikere og på Christiansborg. Energimyndighederne har – sikkert ud fra en konservativ holdning eller ud fra nemhedshensyn – anvendt de forældede principper, selv om de ikke på nogen måde er juridisk bindende, da principperne ikke er fastsat ved lov eller følger af en politisk bindende aftale.

3.2.4 Energinet.dk har allerede bundet sig.

Foreningen har gennem aktindsigt fået adgang til et internt notat af 1. december 2006 fra Energinet.dk til Energistyrelsen (bilag 6).

Af dette notat fremgår, at Energinet.dk allerede har indgået juridisk bindende aftaler vedrørende gennemførelse af ilandføringsanlæg fra Horns Rev 2 med DONG Energi, der står for Horns Rev 2-projektet, ligesom Energinet.dk har indgået aftaler med underleverandører.

Det må derfor antages, at ilandføringsanlæggets udformning, herunder om der skal jordkabler eller luftledninger samt linjeføringen, allerede er fastlagt i disse aftaler, og Energinet.dk derfor er bundet uanset udfaldet

af høringen. Det indebærer, at Energinet.dk kontraktligt er afskåret fra at kunne gennemføre de alternative muligheder, der kommer frem under høringen.

Det skal understreges, at dette forløb, der er i strid med lovgivningen vedtaget til beskyttelse af borgerne og de fundamentale demokratiske spilleregler, ikke har betydning for det reelle spørgsmål, om der skal anvendes jordkabler. Afgørende herfor er det under 3.1 anførte.

Men dette forløb nævnes dog, fordi det må give anledning til uro for vort demokrati i forhold til de meget store spillere inden for energiområdet, og som sikkert ikke vil blive mindre stærke, efter at DONG Energi er blevet privatiseret.

3.2.5 Master og luftledninger måtte fjernes, og energitransporten lægges i jorden om kort tid.

Det må antages, at hvis Energinet.dk får held til at gennemtrumfe master og luftledninger, vil det holdningsskifte, der nu ses i befolkningen og hos politikerne, samt den teknologiske udvikling indebære, at valget inden for forholdsvis kort tid vil ændres til fordel for jordkabler. Det er sandsynligt, at der inden for de næste 5 til 10 år vil ske et skifte i prioriteringen. Nye luftledninger forventes at have en teknisk levetid på måske 80 år og en økonomisk levetid på ca. 40 år. Det vil sige, at man enten skal skrotte luftledningerne og masterne før tid, eller man skal leve med disse forældede beslutninger i urimelig lang tid.

3.2.6 Fremmer ikke vindmølleindustrien.

Videreføring af energi fra vindmølleparker er en del af hele vindmølleprojektet. Hvis videreføring sker gennem store grimme master og luftledninger, må det antages, at befolkningens negative holdning hertil ville kunne få afsmittende virkning over for vindmølleparker og dermed alternativ energi som sådan. Dette ville ikke alene være til skade for den grønne energi, men også til skade for erhvervslivet. Hvis man i stedet i Danmark udarbejdede en totalløsning, der også omfattede jordkabler, ville det kunne være med til at fremme eksporten af vindmølleparker.

3.3 Formelt.

VVM-redegørelsen og regionplanforslaget opfylder ikke lovkrav. Der kan derfor ikke gives VVM-godkendelse, og tillægget til regionplanen kan ikke vedtages. Desuden er betingelserne for ekspropriation ikke opfyldt.

Herefter vil jeg fremkomme med den redegørelse, som sammenfatningen er baseret på:

4 VIRKNING AF MASTER OG LUFTLEDNINGER.

4.1 Ødelæggelse af miljø- og naturværdier.

De påtænkte Donaumaster og luftledninger vil medføre et alvorligt og meget belastende indgreb i miljøet og de dertil knyttede naturoplevelser.

En del af det område, som masterne og luftledningerne efter planen skal gennemskære, omfatter en meget smuk natur, herunder fredede områder og områder, der er beskyttet af naturlovgivningen. Det gælder bl.a. Varde og Holme Ådale, hvor det er besluttet at genskabe naturen, efter at den blev delvist ødelagt som følge af udretning af åløbene. For at gøre det godt igen skal der ofres mere end 100 mio. kr. på det, der kaldes "Skjern Å 2-projektet".

Det ville være paradoksalt, hvis staten i et naturområde, der er så smukt, med den ene hånd anvender så mange penge til naturgenopretning samtidig med, at staten med den anden hånd gennemtrumfer et naturødelæggelsesprojekt gennem master og luftledninger. I så fald vil det om nogle år ende i et "Skjern Å 3-projekt" for genopretning af naturen ved nedlæggelse af Donaumasterne og luftledningerne.

Området er beskrevet i VVM-redegørelsen side 10, 1. afsnit:

"Det nye højspændingsanlæg vil berøre en række § 3-beskyttede naturområder, beskyttede jord- og stendiger, fredede fortidsminder

med beskyttelseslinjer, sø- og åbeskyttelseslinjer samt skovbygge-
linjer. Hvis der skal opsættes master i beskyttede naturområder el-
ler inden for bygge- og beskyttelseslinjer, skal der søges om di-
spensation hos de relevante kommuner (efter 31/12-2006)".

På samme side i tredjesidste afsnit anføres:

"Det nye højspændingsanlæg vil berøre områder, der i amtets regi-
onsplan er udpeget som

- Byområder og sommerhusområder (eksisterende og plan-
lagte).
- Lavbundsareal.
- Skovrejsningsområder og eksisterende skov.
- Naturområde.
- Kulturmiljø.
- Råstofområde.
- Større uforstyrret landskab."

4.2 Risiko for kræft.

Der foreligger en række danske og udenlandske undersøgelser, uden at der tilsyneladende er fundet noget endeligt statistisk bevis på, at luftled-
ninger medfører kræft. Der er mange indicier herfor, men der er ikke fo-
retaget så tilbundsgående undersøgelser, at man kan være sikker på, at
der er en årsagssammenhæng, selv om der er meget, der tyder på det.

Den internationale sundhedsorganisation WHO tilråder, at udformning og
drift af elektriske anlæg sker ud fra et forsigtighedsprincip. For nyanlæg
har den danske sundhedsstyrelse anbefalet, at linjeføring af højspæn-
dingsanlæg skal undgås tæt på bebyggelser.

På baggrund af dette forsigtighedsprincip for etablering af elektriske linjeføringer bør Endrup/Galtho-strækningen lægges i jordkabler.

4.3 Tvangsflytning af beboere.

For de borgere, der bor inden for en vis afstand fra masterne og ledningerne, er skaderne så store, at de må flytte.

4.4 Ikke fremtidssikret.

Den almindelige offentlige holdning i dag er, at højspændingsledninger skal i jorden. Det sker på Sjælland også med 400 KV. Det er derfor basalt forkert nu at prøve at gennemtrumfe et projekt med højspændingsledninger.

Selv hvis det planlagte projekt blev gennemført, ville det være kortsigtet, da den folkelige modstand og opprioriteringen af de modstående hensyn vil indebære, at masterne må fjernes og ledningerne lægges i jorden inden for en kortere årrække.

4.5 Hæmsko for nye vindmøleparker.

Det er et led i regeringens store handlingsplan for Danmarks fremtidige energiforsyning, som regeringen netop har præsenteret, at der skal etableres nye og større vindmøleparker. Det indebærer, at der også skal planlægges transport af energien fra vindmøleparkerne. Hvis den transport vil skulle ske gennem højspændingsmaster og luftledninger, må det antages, at selv den del af befolkningen, der ser positivt på vindmøleparker, vil kunne blive skeptiske. Det vil ikke være tilfældet, hvis genen elimineres gennem jordkabler.

4.6 Master og luftledninger ikke til gavn for erhvervslivet.

Dansk erhvervslivs succes med udvikling og eksport af vindmøller har formentlig mulighed for at kunne blive endnu større som følge af tiltag over hele verden for at etablere alternative energiformer. Det må være en del af alle disse nye projekter at planlægge og bistå med, hvorledes ener-

gjen transporteres fra vindmølleparkerne til forbrugerne. En sådan total-løsning, der også ville omfatte transport i jordkabler, ville givet være med til at fremme eksporten yderligere.

4.7 Skævvridning af Danmark.

Planerne om højspændingsmaster og luftledninger medfører et voldsomt indgreb mod beboerne og dem, der nyder naturen eller kommer på strækningen mellem Endrup og Galtho i Varde-området.

Efterhånden som projektet vedrørende transitnettet gennemføres, vil det også ramme dem, der bor i Nordjylland og i det midtjyske område, og derefter de mennesker, der bor længere sydpå i det sønderjyske område.

Disse jyske borgere er med rette forarget over, at det i det Storkøbenhavn-område, hvor det på grund af bymæssig bebyggelse oven i købet er mere bekosteligt at anvende jordkabler, kan lade sig gøre at grave kabler ned med præcis den samme spænding.

Det er ikke uden grund, at de borgere, der vil blive ramt, føler, at de i Energinet.dk's øjne ikke har samme værdi som borgere i andre dele af Danmark.

4.8 Konklusion.

Konklusionen af det forannævnte er derfor, at det er helt oplagt, at transport af energi på strækningen Endrup/Galtho (25 km) skal ske i jordkabler og ikke gennem højspændingsledninger på elmaster.

Der måtte derfor være meget væsentlige og betydningsfulde hensyn, der kunne føre til et andet resultat, og Foreningen har ikke kunnet finde sådanne væsentlige modhensyn.

5 ENERGINET.DK'S BEGRUNDELSE FOR HØJSPÆNDINGSMA-
STER OG LUFTLEDNINGER ER IKKE HOLDBAR.

5.1 Baseret på gamle og forældede principper.

I Regionplanforslaget side 26 er Energinet.dk's holdning gengivet som følger:

"Der bliver ikke arbejdet med kabelalternativ til linjeføring i den nord-sydgående retning mellem Galthø og Endrup. Der er flere grunde til dette.

For det første er der allerede reserveret arealer til denne forbindelse, både i regionplan 2012 og forslag til regionplan 2016 i form af et luftledningsanlæg.

For det andet følger man principperne i Transport- og Energiministeriets "Energistrategi 2025 perspektiver frem mod 2025 og oplæg til handlingsplan for den fremtidige el-infrastruktur juni 2005". Heri er det beskrevet, at nye 400 KV-forbindelser som hovedregel etableres som luftledninger, når de fremføres i åbent land, og når det kan ske uden at komme i konflikt med særlige nationale naturinteresser.

Desuden er det beskrevet, at kabellægning kun bør overvejes ved indfødning til større byer, eller hvor en luftledning vil få væsentlige konsekvenser for nationale naturinteresser, og hvor der ikke kan findes acceptable alternative luftledningsføringer.

Disse principper henholder sig i øvrigt til den statslige udmelding i "Principper for etablering og sanering af højspændingsanlæg", udgivet af Miljø- og Energiministeriet i 1995. Det er stadig disse principper, som følges i den overordnede energiplanlægning, hvilket også fremgår af ovennævnte energistrategi.

Den nord-sydgående strækning vil i form af et luftledningsanlæg være i mindre konflikt med de væsentlige naturinteresser ved bl.a. Varde Å og Holme Å, end hvis den anlægges som et nedgravet kabel. Ved arbejde med en alternativ linjeføring ved Hodde og Årre holdes linjeføringen også uden for større beboede områder. Således er der ikke belæg for at kabellægge denne strækning."

Heraf fremgår, at den manglende kabellægning begrundes for det første med, at der er reserveret areal til luftledninger. Dette kan ikke i sig selv være et argument for ikke nu at vælge den rigtige løsning. Hertil kommer, at oplysningen er forkert og misvisende, da linjeføringen er ændret, og den fastlagte linjeføring for ca. halvdelen vedkommende ikke går gennem reserverede arealer.

For det andet henvises der til principperne fra 1995. Det vil i realiteten sige, at beslutningen om ikke at anvende jordkabler er baseret på undersøgelser og holdninger, der er mere end 12 år gamle.

Som det tredje henvises der til, at luftledningerne vil være i "mindre konflikt med de væsentlige naturinteresser". Det giver ikke mening. En luftledning kan aldrig være til fordel for naturinteresser. Det fremgår endog af de forældede principper fra 1995, hvori det anføres, at på kortere strækninger kan der anvendes jordkabler på særligt værdifulde naturstrækninger. I øvrigt viser disse bemærkninger noget om holdningen til miljøet.

Disse begrundelser viser med al tydelighed, at energimyndighederne, herunder Energinet.dk, ikke følger med i udviklingen og de nye politiske holdninger, men er rede til at henvise til forældede principper og holdninger.

Det skal bemærkes, at i Energinet.dk's årsrapport for 2005 under ledelsesberetningen på side 24 (bilag 6) anføres det i et kapitel med overskriften "Landskabsåvirkninger", at:

"En væsentlig ramme for Energinet.dk's udbygning af eltransmissionsnettet er notatet "principper for etablering og sanering af højspændingsanlæg" fra 1995, som bl.a. fastlægger, at 400 KV-forbindelser normalt kan bygges som luftledninger - eventuelt med kabellægning på korte strækninger med national naturinteresse. Flere forhold har imidlertid ændret sig, siden disse principper blev vedtaget. Derfor tager Energinet.dk initiativ til, at der igangsættes et udredningsarbejde med henblik på at opdatere principperne for etablering og sanering af højspændingsanlæg."

Det viser for det første, at Energinet.dk er opmærksom på, at der også efter de gamle principper kan foretages kabellægning med 400 KV "på korte strækninger med national naturinteresse". Betingelserne for denne undtagelse må siges at være opfyldt for Galtho/Endrup-strækningen på kun 25 km, og hvor der gennemføres et naturgenopretningsprojekt "Skjern Å 2".

Desuden viser bemærkningerne, at også Energinet.dk er opmærksom på, at de principper, de anvender, er forældede, og de har taget initiativ til opdatering af principperne. Dette indgår desværre ikke i overvejelserne for nærværende strækning.

Den af Energistyrelsen foretagne revision i 2006 af disse principper er efter det for Foreningen oplyste alene foretaget af Energistyrelsen i modsætning til principperne fra 1995 - og derfor uden involvering af alle relevante interesser.

5.2 Energimyndighederne har anført, at det er umuligt at anvende 400 KV jordkabler.

Energinet.dk er fremkommet med det argument, at det ikke er muligt at anvende 400 KV jordkabler.

Det er forkert. Det er muligt at lægge ledninger i jordkabler på 400 KV på en strækning som Galtho/Endrup på 25 km. Det er foretaget både i Danmark og i udlandet.

I øvrigt bemærkes, at der til ilandføring af energien fra Havmølleparken alene er brug for 150 KV.

5.3 Energimyndighederne begrundes desuden master og luftledninger med, at det er for dyrt at kabellægge.

Spørgsmålet var fremme i 2005 i forbindelse med et projekt i Sønderjylland. Brev af 25. august 2005 fra direktøren for Energistyrelsen fremlægges som bilag 8.

I 3. afsnit anføres, at baggrunden for, at strækningen ikke kabellægges, er, at det ved 400 KV er "3-6 gange dyrere end luftledninger".

I sidste afsnit af brevet anføres, at "prisforskellen mellem kabler og luftledninger er mindre for højspændingsforbindelser på lavere spændingsniveau."

Som foran nævnt er der på Galtho/Endrup-strækningen ikke brug for mere end 150 KV, og det er usikkert, om der bliver brug for 400 KV, så det er slet ikke givet, at jordkabler bliver dyrere.

Hvis det engang i fremtiden måtte vise sig nødvendigt at opjustere til 400 KV, kan det som tidligere nævnt lade sig gøre, og det er umuligt i dag at sige, om en sådan opjustering vil gøre jordkabler dyrere end luftledninger.

At en sådan fleksibel løsning er mulig, fremgår også af Energinet.dk's interne notat af 1/12-06 til Styrelsen (bilag 5), hvoraf fremgår:

Side 7, to sidste afsnit:

"Løsningen er *fleksibel* over for en usikker fremtid, udbygning af vindkraften på Horns Rev og udvikling af elsystemet i øvrigt. En ny 400 KV station kan senere forholdsvis nemt anlægges i Tistrup, hvis det besluttet at bygge endnu en Havmøllepark på Horns Rev ud over Horns Rev 2. Den nye 400 KV-station i Tistrup kan etableres ved at flytte Horns Rev 2-indfødnings 400/150 KV-transformer fra Endrup til Tistrup.

Selv det fravalgte alternativ med en 400 KV-station ved Blåbjerg og 400 KV-linjeføringen mellem Blåbjerg og Tistrup (d.v.s. den kabel-linjeføring, der ligger mellem Vesterhavet og Galtho/Endrup-linjen (mine bemærkninger)) vil senere være mulig, hvis udbygningen af vindkraft på Horns Rev bliver massiv").

Prisargumentet er udtryk for den forældede holdning, som Energistyrelsen baserer deres beslutninger på.

Det viser desuden, at energistyrelsen ikke tillægger miljøværdier betydning ved deres beregninger.

En eventuel prisforskel er desuden så lille, at den overhovedet ikke ville kunne mærkes hos den enkelte forbruger.

Det må huskes, at der er tale om en anlægsinvestering, der skal afskrives over en årrække, minimum 40 år, og det skønnes, at den årlige meromkostning udgør få millioner kroner. I den forbindelse må nævnes, at Danmarks samlede elforbrug er på ca. 35.000.000.000 kWh/år. Det vil sige, at en meromkostning på f.eks. 400 mio. kr., der afskrives over 40 år, vil betyde en stigning på elprisen på mindre end 0.03 øre/kWh. Disse anlægsbeløb kan også sammenlignes med, at Energinet.dk i de første 10 måneder af 2006 eksporterede el fra Danmark til Tyskland for 3,8 mia. kr., jfr. udtalelse fra professor Frede Hvelplund ([bilag 7](#)).

5.4 Direkte Linjeføring Horns Rev – Endrup.

I det tilfælde, at der alene skal etableres ilandføring af vindmøllestrømmen fra Horns Rev 2, foreslås, at der etableres en direkte linjeføring til Endrup i form af jordkabel. Det kan vise sig både billigere og hurtigere at udføre end det forslag, der er nævnt i VVM-redegørelsen og Regionplanforslaget.

5.5 Konklusion.

Konklusionen er derfor, at energimyndighedernes plan er baseret på gamle og forældede principper, og at energimyndighederne handler kortsigtet og ikke langsigtet samt i strid med de nye politiske vinde.

Der er ikke påpeget eller fremført modhensyn af en sådan lødighed og vægt, at de kan føre til, at det helt fundamentale udgangspunkt om, at der skal anvendes jordkabler, kan fraviges.

6 FORMELT.

6.1 VVM-redegørelsen opfylder indholdsmæssigt ikke lovkravene, bl.a. fordi den ikke belyser miljøeffekten af alternativer.

VVM-redegørelsen er udarbejdet af Energinet.dk. Formelt står Ribe Amt også for vurderingen, men det er klart, at Ribe Amt ikke har påset, at vurderingen indeholder de tilstrækkelige og korrekte vurderinger, f.eks. ved belysningen af alternativer. Det fremgår af det foran nævnte brev fra Amdsrådet, hvormed regionplan og VVM-redegørelse blev sendt ud til høring, og hvori Amdsrådet tog afstand fra projektet (bilag 1) samt af Amdsrådets mødereferat (bilag 2).

For det første skal jeg fremhæve, at VVM-redegørelsen slet ikke behandler det foran nævnte alternativ med en linjeføring direkte fra Horns Rev til Endrup i jordkabel. Det vil dække det aktuelle behov og er en billigere løsning og hurtigere at gennemføre. Dette er i sig selv en meget væsentlig mangel. Her er reelt tale om den 0+løsning, som ikke bliver behandlet i VVM-redegørelsen.

Dernæst skal jeg især fremhæve, at det fremgår af VVM-redegørelsen og regionsplanforslaget, at der ikke er foretaget tilstrækkelige undersøgelser af den alternative ledningsføring i form af jordkabler, både 400 KV og 150 KV, for senere opgradering, hvis der overhovedet bliver behov for en sådan opgradering. De relevante spørgsmål om fordele og ulemper, forskel i pris for den enkelte forbruger m.v. er slet ikke stillet og undersøgt med hensyn til jordkabler kontra master og luftledninger. Der er ikke tale om en høring, for der er ikke lagt op til, at borgerne har mulighed for at forholde sig til de forskellige alternativer og på et relevant grundlag tage stilling til, hvad der, alle forhold taget i betragtning, er at foretrække. Det er lagt til grund og taget som givet, at ledningsføringen skal være i luften.

Herom kan jeg henvise til Regionplanforslaget side 10, 3. afsnit, hvor det anføres:

"Den elektricitet, som vil blive produceret af møllerne, skal føres til land gennem et søkabel. Den videre transport til en transformerstation på et eksisterende elnet skal ske via dels et kabel og dels en flersystemsluftledning."

Som det kan ses, er det her anført som et faktum, at det skal være en luftledning, og ikke som et spørgsmål med mulighed for undersøgelse af alternativer.

Det samme fremgår af regionplanforslaget side 26:

"Der bliver ikke arbejdet med kabelalternativ til linjeføring i den nordsydgående retning mellem Galtho og Endrup".

I Regionplanforslaget på side 38 anføres:

"Generelt vil den nye nord-sydgående linjeføring påvirke mennesker og de omkringliggende lokale samfund både på kort og langt sigt".

Man er således opmærksom på de problemer, luftledningsføring skaber, uden at det giver anledning til spørgsmål og undersøgelser vedrørende det oplagte alternativ i form af jordkabler.

Man henviser til, at de "negative" konsekvenser er begrænsede". Det er også udtryk for en forældet holdning og bestemt ikke i overensstemmelse med befolkningens opfattelse.

Desuden henviser man til muligheden for erstatning. Det er heller ikke noget, der ændrer ved befolkningens opfattelse. Der kan ikke kompenseres for den skade, der forvoldes på miljøet.

I VVM-redegørelsen er der på side 3 nogle oplysninger om det behov hos den danske befolkning, der vil blive dækket ved den pågældende energiforsyning. Der er imidlertid slet ikke brug for denne voldsomme ledningsføring for at kunne dække et behov hos den danske befolkning. Som foran nævnt tjener det helt andre formål, nemlig transit og eksport.

I VVM-redegørelsen side 4, næstsidste afsnit, anføres:

"Formålet med VVM-redegørelsen er at vurdere og om muligt mindske eller kompensere for de miljømæssige konsekvenser ved det nye højspændingsanlæg."

De negative miljømæssige konsekvenser kan undgås ved jordkabler, men det undlader VVM-redegørelsen at vurdere i strid med det, de selv nævner som formålet med undersøgelsen.

Videre samme sted anføres:

"Et andet vigtigt formål med VVM-redegørelsen er at bidrage til at informere og inddrage offentligheden i beslutningsprocessen."

Formålet om at informere er ikke opfyldt. Der er ikke tale om information, men om en tilrettelagt kampagne. Til gengæld har man til fulde opnået, at offentligheden reagerer, gennem de meget stærke og voldsomme protester.

I VVM-redegørelsen på side 6 på midten nævnes: "Der er følgende mulige alternativer:"

Herefter nævnes forskellige alternativer, men ikke med ét ord nævnes muligheden for jordkabler mellem Galtho og Endrup. Man nævner endda som et af alternativerne, at det nye anlæg ikke etableres – "det såkaldte nulalternativ" – og forkaster det som værende af teoretisk karakter. Her ved forsøger man at tilkendegive, at alle, både praktiske og teoretiske alternativer, er undersøgt.

Det er en ren vildledning for at dække over, at man ikke kommer ind på den oplagte alternative mulighed i form af jordkabler.

Desuden behandles den oplagte 0-løsning med en linjeføring fra Havmølleparken til Endrup ikke. Også dette alternativ er negligeret.

I VVM-redegørelsen på side 17 anføres:

"Ud fra et overordnet samfundsmæssigt perspektiv er projektets negative konsekvenser begrænsede, da der netop tages hensyn til socioøkonomiske forhold".

Som det er anført foran, er der netop ikke taget hensyn hertil, og de oplagte og naturlige alternativer er ikke vurderet. Man kan ikke fortænke borgerne i den voldsomme vrede, som behandlingen af sagen fra myndighederne har medført.

På side 21, sidste afsnit i VVM-redegørelsen, anføres:

"Da projektet totalt set ikke vil skabe større gener (visuelle, lyd-mæssige) eller flere begrænsninger i natur- og kulturhistoriske rekreative muligheder i forhold til situationen i dag, anses de socioøkonomiske konsekvenser af projektet som begrænsede for erhvervsmulighederne."

Som foran anført er dette ikke en korrekt gengivelse. Det er også forkert at se på forholdene i dag, d.v.s. inddrage nedlæggelse af en anden mindre luftledning. Spørgsmålet må være, om det kan gøres bedre, og det kan det.

VVM-godkendelsen kan derfor ikke gives og Regionsplanen ikke vedtages på dette grundlag, da de ville være baseret på en utilstrækkelig belysning af alternativer.

Der må derfor foretages en ny VVM og vedtages et regionplanforslag, og denne gang må det sikres og kontrolleres, at det sker på en objektiv måde, og at der stilles og undersøges alle relevante spørgsmål.

6.2 Ikke noget forslag fra Amtsrådet og derfor ikke en lovlig høring.

Ribe Amtsråds behandling af sagen er ikke i overensstemmelse med lovgivningen.

Det fremgår af brevet af 5. december 2006 (bilag 1) fra Amtsrådet, hvorved Regionplanforslag og VVM-redegørelse blev sendt til høring, og af referatet af Amtsrådets møde (bilag 2), at Amtsrådet ikke har vedtaget

noget regionplanforslag. Tværtimod tager de afstand fra det af Energinet.dk fremlagte projekt og lægger det op til borgerne at drøfte projektet og tage stilling til, hvad der skal gøres. Amtsrådet henstiller samtidig til, at de myndigheder, der skal træffe beslutning, følger borgernes ønsker.

Der er derfor ikke tale om noget forslag, som Amtsrådet har vedtaget, og det, der er sendt frem til høring, er derfor ikke noget amtsrådsforslag, men blot Energinet.dk's projekt. Der foreligger derfor ikke en retmæssig høring, eller rettere sagt, høringen kan ikke finde sted, da det amtsrådsforslag, som borgerne skulle forholde sig til, ikke eksisterer.

Amtsrådet skulle selv, evt. gennem pålæg til Energinet.dk, have foretaget de undersøgelser og de overvejelser, som de nu lægger ud til borgerne, og selv have fundet ud af, hvad Amtsrådet mener, og derefter selv truffet beslutning om et forslag, inden de startede høringsprocessen.

Det er også ganske urimeligt, at det offentlige på den måde pålægger de enkelte borgere en sådan belastning, også økonomisk, som borgerne ikke kan bære, og som det påhviler det offentlige at udføre.

Det groteske i hele behandlingen fremgår også af, at Amtsrådet i sit høringsbrev til borgerne nævner, at Amtsrådet ønsker, "at der gøres overvejelser om mulighederne for en kabellægning". Ikke desto mindre nævnes denne mulighed slet ikke i resuméet af VVM-redegørelsen, hvor de forskellige alternativer opregnes, og det drøftes kun rent sporadisk i selve VVM-redegørelsen.

6.3 Ekspropriationsbetingelserne er ikke opfyldt.

For at kunne gennemføre regionplanforslaget vil det være nødvendigt at foretage ekspropriationer. Lovkravene hertil er ikke opfyldt, da der ikke foreligger en situation, "hvor almenvellet kræver det". Tværtimod vil det være direkte i strid med almenvellets interesser.

7 DEMOKRATISKE SPILLEREGLER IKKE FULGT.

Energinet.dk's interne notat af 1/12-2006 til Energistyrelsen (bilag 5), som Foreningen har fået adgang til via aktindsigtsreglerne, indeholder bl.a. følgende oplysninger:

Side 3:

"Tidsplanen for anlægsprojektet er stram. Energinet.dk er over for bygherren Havmølleparken (DONG Energy) forpligtet til at idriftsætte ilandsføringsanlægget senest den 1. maj 2009.

DONG Energy har en frist frem til 1. maj 2007 til at træffe den endelige anlægsbeslutning.

.....

Leverandørerne vil få mulighed for dækning af allerede afholdte udgifter og indgåede forpligtelser, hvis DONG ikke træffer en positiv anlægsbeslutning.

Hvis DONG Energy den 1. maj 2007 beslutter ikke at bygge Horns Rev 2 Havmøllepark, forventes Energinet.dk at få et økonomisk tab på ca. 60 mio. kr. til kompensering af leverandører samt forbrugte ressourcer til projektering m.m."

Heraf fremgår at, Energinet.dk-aftalerne indeholder tidsfrister for Energinet.dk og klausuler for bod på op til 200 mio. kr. og pligt til at dække forskellige tab på mange millioner kroner.

Energinet.dk nævner desuden, at de er under stort tidspres.

Dette selvforskyldte tidspres kunne være forklaring på, at VVM-redegørelsen og regionalplanforslaget fremgår som bestillingsarbejde for at få gennemført Energinet.dk's højspændingsplan så hurtigt som overhovedet muligt, og det kunne være forklaringen på, at VVM-redegørelsen og

regionalplanforslaget indeholder så væsentlige overtrædelser af den lovgivning, der skal sikre en demokratisk proces og sikre den rigtige løsning af hensyn til natur og borgere.

Dette tidspres kunne også forklare, hvorfor Amtsrådet har tilsidesat fundamentale regler for høring ved ikke selv at vedtage forslaget, men blot videresende Energinet.dk's projekt til befolkningen til høring. Det må antages, at Amtsrådet har været sat under pres fra Energinet.dk eller fra DONG.

At det synes at forholde sig sådan, fremgår også af referatet af Amtsrådets møde den 15. november 2006 (bilag 2). Heraf fremgår, at der var tale om et diktat fra Energinet.dk, og at Amtsrådet følte sig magtesløst. Som det anføres på side 3:

"Det skal her understreges, at Energinet.dk alene ønsker at medvirke til, at deres eget forslag kan realiseres".

Det bekræfter, at Energinet.dk ikke er lydør over for alternative muligheder.

Det fremgår af referatet, at Amtsrådet overvejede at vedtage et regionplantillæg med 150 KV jordkabel Endrup/Galtho, da det ikke kræver en VVM. Amtsrådet afstod dog herfra og besluttede i stedet slet ikke at vedtage noget forslag.

Dernæst skal bemærkes, at Energinet.dk's notat til Styrelsen fremstår, som om Energinet.dk – ved henvisning til økonomiske konsekvenser for Energinet.dk af, at Energinet.dk's ønsker ikke opfyldes – forsøger at lægge pres på øvrige myndigheder for at undgå, at der overvejes alternativer. Det virker som en meget problematisk adfærd. Desuden understreges det, at de kommentarer, der måtte komme fra Energinet.dk til alternative løsninger, må læses med en vis skepsis.

Med dette høringssvar er vedlagt følgende

8 BILAG:

- Bilag 1: Brev af 5. december 2006 fra Ribe Amt til lodsejerne.
- Bilag 2: Referat af møde den 15/11-06 i Ribe Amtsråd.
- Bilag 3: Leder af 23. januar 2007 i Jydske Vestkysten.
- Bilag 4: Foreningens pressemeddelelse.
- Bilag 5: Internt notat af 1. december 2006 fra Energinet.dk til Energistyrelsen.
- Bilag 6: Energinet.dk's årsrapport 2005.
- Bilag 7: Udtalelse fra professor Frede Hvelplund.
- Bilag 8: Brev af 25. august 2005 fra direktøren for Energistyrelsen.

København, den 31. januar 2007

LASSEN RICARD

Steen Lassen